

Södertörns högskola Stockholm

**Schack som kommunikationsmedel bland elever som
inte behärskar svenska språket
”Skapa kompisrelationer”**

Av: Reza Hajializad

Examinatorer:

Jesper Hall

Lars Holmstrand

Inledning:

Schack är ett aktuellt ämne i många skolor i världen och även i Sverige.

Trots att flera undersökningar på senare tid pekar på att schack har många positiva effekter i skolan framförallt i matte och för elever med koncentrationssvårigheter, tvekar många skolor och skolledare om att använda detta geniala spel i skolmiljön.

Ett av skälen till att schack växer i världen och Sverige är att år 2012 tog EU ett direktiv om att alla medlemsländerna bör använda sig av schack i sin utbildningsverksamhet.

En viktig orsak för detta var rapporter från såväl forskare som från lärare med erfarenheter av schack i skolan,
Hall & Johansson, Nämnaren nr4, 2015.

Vi som amatörspelare eller schackspelare på klubbnivå vet vad det handlar om, allt från mental träning, koncentration, kreativitet, logiskt tänkande, anfall/försvar, tidspress och även ta det avgörandet draget i en geni-kamp.

Som privatperson har jag spelat mycket schack. Det ger mig harmoni, samspel, full koncentration och social samvaro, därför vill jag försöka etablera detta spel i min skola.

Hur ska jag gå vidare?

Tack vare Jesper och alla andra engagerade schackprofiler runt om i Sverige som gjort det enkelt att starta en schack-klubb i skolan tillsammans med elever och eldsjälar i skolan. Har vi nu förutsättningar för att spela mycket schack i skolan.

Tillsammans med mina elever i åk 4, tar vi ett steg i taget och får se hur det går i fortsättningen.

Arbetsplan och funderingar

En komihåg lista för uppstart av schack i min klass.

- **Börja med att prata med eleverna om schack.**
- **Vad är schack?**
- **Har de något intresse?**
- **Väcka intresse för att spela på skoj på Fritidsklubben**
- **Göra tävlingar med roliga priser mm.**
- **Ha schack som fritidskunskap, elevensval under skoltiden**
- **På fritids under roliga former**
- **Starta en schack-klubb.**

Bakgrund:

I klassen (åk 4) som jag jobbar i finns det barn med många olika nationaliteter och med många olika kunskaper och erfarenhet.

Tanken är att de ska kunna lära känna varandra, kommunicera på ett annat sätt än att bara lösa sina problem med bråk.

Då vill jag testa denna kunskap och se om schack kan vara något mer än bara ett spel.

Jag kommer att följa elever i detta projekt både under skoltid och på fritidsklubben.

Sedan kommer jag att göra en utvärdering i slutet av året och se hur beteendet mellan dessa elever förändrats.

Ofta blir det tjafs och bråk och mestadel är det missförstånd, eftersom många elever har olika språk som modersmål.

Första steget:

Jag tillsammans med en klasslärare i åk 4 beslutade att genomföra detta projekt under ordnade former under skoltiden.

Vi fann en tid ca: 45 min under dagen där denna klass hade håltimme.

Schackklubb:

Klassläraren, jag och två elever från klassen startade en schackklubb för att få material och bistånd från schackförbundet.

Nu har vi alla förutsättningarna att böra jobba med projektet.

Första lektion/undersökningen:

Jag tog fram startpaketet från schackförbundet med 20 schackbrädor affisch och schackdemo, intresset var enormt.

Alla nyfikna elever hjälpte till med att plocka upp schackspelen från kartongen och göra ordning för spel.

Jag hann inte förklara om projektet eller gå igenom några regler innan eleverna började spela.

Jag såg att några elever kunde och kände till en del av schackspelet, andra spelade med egna regler.

Jag hörde roliga kommentarer här och där bl.a. att de dödade varandras kungar, och kom springande med bägge kungarna i handen och ropade att de vunnit matchen.

Det var kul på många sätt och det går inte att beskriva deras glädje och lycka.

Jag försökte gå runt och vissa hur pjäserna egentligen går och vad de har för funktion. Medan de började spela satte jag upp schackreglerna och schack demon.

Min undersökning

bygger mest på muntligt, spontana samtal med eleverna under spelets gång. Det visade sig att några av de elever som jag jobbar med har kännedom om schack, medan flertalet av dem inte hade spelat schack tidigare. När jag tog fram schacket hade jag inte så stora förhoppningar om att schack skulle bli populärt.

Under skoltiden spelar vi schack en gång i veckan. Och några enstaka gånger efter skolan på klubben.

Jag har dokumenterat genom att ta några bilder medan de spelar.

Vi ser en markant ökning av schack spelandet bland elever.

Det är mer pojkar än flickor som spelar,

Flickor är mest avvaktande och vill kolla medan killar ger sig in i spelet.

När de väl kommit igång är de väldigt fokuserade, det är fascinerande att se de spela.

Genom schack har vi skapat ett rum i schackens värld där eleverna har möjligheter att utmana varandra, testa sina gränser, umgås utan att känna sig språklös.

De blir mer sociala, pratar med varandra, ibland pratar de för mycket och avslöjar sina planer mm. Ofta hör man häftiga diskussioner om hur de har vunnit matchen mm.

Under den korta perioden som vi har spelat schack kan jag som projektledare intyga att när gruppen spelar schack skapas en positiv stämning bland eleverna. Det finns ingen prestige, alla spelar med varandra även killar med tjejer.

Analys och min bedömning

Jag har följt och observerat dessa elever både före och efter projektet under skoltid och på fritidsklubben. Många har stora koncentrationssvårigheter, har svårt att koppla av, lyssna, visa hänsyn till varandra mm.

När de spelar schack såg jag en positiv förändring i deras beteende.

De satt ofta avslappnade och spelade bara schack. Jag kunde gå runt och kolla läget och hjälpa de med schackproblematik.

Stämningen var stillsamt och trevligt. Jag har även har noterat hur de beter sig när de spelade något annat än schack, de blir mer stökiga och tjafsiga mot varandra.

Min slutsats är att troligen gör schack att de måste lugna ner sig och samla tankarna för att kunna göra bra ifrån sig.

Schack har bidragit till en ökad förståelse för varandra, ökad koncentration, vänskap och social samvaro.

Referenser:

Hall & Johansson, Nämnaren nr4, 2015.

Forskningsöversikt (Gobert & Campitelli 2006)

Tysk undersökning (Scholz m.fl. 2008 m.fl.) där man använder sig av schack för barn med inlärningssvårigheter.

Skotsk undersökning (Forrest m.fl. 2005) integrerande verktyg både skolan och andra sammanhang. Schackets sociala potential.

//Reza Hajializad

Intensiv match!

Full koncentration!

Fritidsklubben Grottan

Schackregler och demo

Många som spelar

”Jag tycker att schack suger” Jag ritar istället.

Vilken koncentration och engagemang!

Spontant, socialt och roligt

Jag väntar att någon bli ledig

Tack för matchen!

Du kan även få en kram!

Vilket ögonblick!